

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на тема “Корпоративното облекло”
от Александър Петров Вълков
от доц. д.изк. Незабравка Иванова

Предложеният за становище дисертационен труд на Александър Вълков е посветен на значим и актуален проблем - корпоративното (униформено) облекло на българската армия. По въпроса са писани отделни статии и частични проучвания. Цялостен труд обаче не е известен до настоящия момент. Изключение прави книгата на Ал. Вълков писана по време на неговата разработката на дисертационния труд. Освен това има множество статии, от сция автор, третиращи тази проблематика в печата, на различни конференции и семинари. Така, че докторантът се интересува и изследва тази проблематика доста преди да започне изследването, довело до дисертационния труд. Може смело да се каже, че той е един от малкото утвърдени специалисти в областта на българското униформено облекло.

Дисертацията е първото цялостно изследване, изложено в хронологичен план от 1877 до 1945 година, което предоставя цялостна картина на българското униформено облекло, на неговото развитие през десетилетията, на влиянията, които му оказват различните периоди в нашата история. Авторът предлага добре аргументирана хронология в развитието на конструкцията и украсата на корпоративното военно облекло. Върху този хронологичен принцип изследването е структурирано в увод, шест глави, заключение и коректно разработено приложение на униформите пред отделните периоди, тяхната украса и особено – конструкции.

В уводната част се изтъква мотивацията на автора да преподчете тази тема, определя се целта на изследването, задачите, обхвата и неговите граници. Сочи се, че униформологията е сравнително нова дисциплина у нас, което частично обеснява сравнително малкия брой изследвания и публикации по този въпрос, както и все още недостатъчно изяснената терминология и основни понятия, което от своя страна мотивира автора да направи своя принос за терминологичната и понятийна яснота при изследване на проблема.

Първа глава представя кратък обзор на униформеното облекло на българските доброволчески формирования да Освобождението. Дадено е детайлно обяснение на униформата на Първата българска легия, описани са униформите, носени от четите на Хаджи Димитър, Стефан Караджа, Филип Тотю и Панайот Хитов. И особено облеклото на четниците и въстаниците през Априлското въстание..

Втора глава обхваща зараждането на българската военна униформа (1879 – 1885) През този период се конструира облеклото носено от Българското опълчение, но също така - от Земската войска, Източно румелийската милиция и войската на Княжество България. Описан е периода на търсене националния характер на облеклото, както и неговата символика и украса. През този период – набляга авторът, поради липса на образци от нашата история, се прибегва до различни влияния било от Австроунгария, било от Русия. Авторът предлага свое виждане, което е аргументирано със богат снимков материал и архивни източници Това безспорно е един от приносите на автора за разглеждания период на форменото облекло, неговата конструкция, пропорциониране, украса и символика.

Трета глава третира развитието на българските униформи (1886 – 1899) като са очертани характерните им особености, обособяването им от чуждестранните влияния.

Авторът разглежда въвеждането на нови облекла с оглед различаването на отделните части, подчертан е елитарния характер на офицерските униформи, но също така и стремежа към практичност и икономии при създаването на нови модели за армейските части.

Четвърта глава е посветена на българските униформи във войните за обединение (1900 – 1919). Началото на XX век е белязано с промени в униформите на българската войска. Подчертава се световната тенденция към въвеждане на униформа тип “каки” и това, че българската армия е една от първите в това отношение. Разгледани са обстойно промените, които съответстват на измененията в нашето общество по онова време. Измененията в моделните решения се задържат, особено някои от тях, доста дълго време, което доказва практичността и удобството им, както и адекватния им символен характер.

Петата глава разглежда българските униформи през мирновременния период (1920 – 1935), който също се отличава с известни изменения, диктувани от положението на България след Ньойския договор. Вследствие тежкото състояние в икономиката се налагат известни ограничения в офицерското официално облекло, но войската в облеклото се придържа към предвоенния период. По-решителни са измененията при униформите на флота и авиацията, вследствие на наложените на страната ни ограничения. Тези униформи напомнят повече цивилно облекло, което също е в унисон с измененията в световен план.

В шеста глава “Българските униформи в навечерието и през Втората световна война (1936 – 1945)” авторът се съсредоточава върху измененията в униформите, съобразени с новите политически и обществени насоки у нас. Налице са някои влияния от моделните решения на германската армия. След направения анализ на тогавашните тенденции в униформите се въвеждат нови облекла, които да са в духа на модерните тенденции във военния костюм. С оглед затопляне на времето и дислоцирането на армейски части в Беломорието, се въвеждат и по-удобни облекла като например въвеждането на къси шорти. И в това отношение военното облекло е в крак с тенденциите в обличането на войските през онова време.

В заключение авторът подчертава най-характерното в развитието на военното облекло през седемдесетгодишен период. Същевременно набляга върху проучванията, правени преди него и недостатъците и препятствията пред изследователите особено що се отнася до недостатъчната документираност на всички военни униформи.

Приносите са съсредоточени в единадесет точки. Те правилно и коректно отразяват новостите в изследването. Авторефератът отговаря изцяло на направената разработка и приложението към нея.

Трудът на Александър Вълков се отличава с определено сполучлива структура, ясен, убедителен и четивен стил и последователност на изложението.

Въз основа на всичко казано до тук, убедено считам, че разработката на Александър Вълков притежава всички необходими качества на докторантски труд и предлагам на уважаемото Научно жури да гласува за присъждане на образователната и научна степен “Доктор”.

Доц. д.изк. Незабравка Иванова